

<https://www.ceskatelevize.cz/porady/1095913550-nedej-se/224562248410028/>

Životní prostředí v České republice je v rámci EU jedno z nejhorších. Podle indexu prosperity jsme v této oblasti až na 22. místě z 27 členských států. A odborníci se shodují na tom, že jednou z možných příčin je i benevolence úřadů v procesu posuzování vlivů na životní prostředí EIA při povolování staveb většího rozsahu.

JUDr. Michal Bernard, Ph.D.
advokát

Dohnal&Bernard, advokátní kancelář

„Proces posuzování vlivu na životní prostředí je velmi důležitým procesem, ve kterém se rozhoduje jak o záměru, zejména o velkých stavebních záměrech, které mohou mít významný vliv na životní prostředí, tak o možnosti minimalizace těch vlivů. Podstatné je, že v zásadě investor v tom prvním kroku získává informace od místní komunity, samosprávy, dotčených úřadů, jak se k jeho záměru staví, a má tady ještě výbornou možnost ten projekt upravit tak, aby ten záměr byl akceptovatelný.“

Mgr. Eva Volfová
monitoring, biologická a naturová hodnocení
Spolek Ametyst

„Úplným základem je zjistit, jaký je stav té lokality, jaké se tam vyskytují druhy, biotopy. A na to musíme mít dobré metodické postupy. Musíme jít na tu lokalitu ve správný čas. V tomhleto se často chybí. Průzkumy jsou udělané ledabyle, nejsou zjištěny druhy, které se skutečně na lokalitě vyskytují.“

Takovým příkladem by mohl být i záměr na výstavbu silnice v královéhradecké přírodní památce Na Plachtě. K záměru tehdy vznikly dva biologické výzkumy.

RNDr. Blanka Mikátová
Zooložka

„Zpracovatel nedostal přesné zadání. Nebyly tam vymezeny ani – dejme tomu – parcely, ani neexistoval zákres.“

A proto odborníci společně s občany zorganizovali průzkum vlastní, který přinesl velmi odlišné výsledky.

archiv Daniel Čičovský,
Česká společnost entomologická

„Rozdíl je v tom, že ten oficiální průzkum zadaný městem tam toho vlastně ve všech aspektech našel mnohem méně. Myslím, že nejvíce ilustrativní jsou motýli, kdy náš průzkum našel 351 druhů, kdežto ten oficiální 14 druhů.“

Oficiální metodika pro biologické průzkumy je stanovena pouze pro chráněná území Natura. Jinde autorizované osoby mohou provádět výzkum dle vlastních postupů a jejich správnost nelze hodnotit.

„Existence metodiky je úplně klíčová. Tím, že je logická vazba naturového a biologického hodnocení, tak jsme vlastně už dávno na toto upozorňovali, i byla někdy kolem roku 2016 připravena a navržena metodika toho biologického hodnocení, jenom dosud není vydána oficiálně Ministerstvem životního prostředí.“

Na ministerstvu jsme se na metodiku zeptali, ale do uzávěrky pořadu jsme odpověď nedostali. – Dalším problémem biologických průzkumů je rovněž chybějící oponentura, která by zaručovala objektivní posouzení.

RNDr. Martin Mokrejš, Ph.D.

Okrašlovací spolek čelákovický

„Ty posudky v podstatě neprocházejí žádným recenzním řízením, tak jak jsme zvyklí třeba z vysokých škol, že každá studentská práce je hodnocena nějakým externím posuzovatelem. Toto se v případě těchto posudků neděje, a je to vlastně překvapivé, protože mají velký vliv na správní řízení a na to, jestli se skutečně nějaká cenná lokalita ochrání, nebo alespoň se minimalizují nějaké předpokládané škody.“

JUDr. Petr Svoboda, Ph.Dr.

katedra práva životního prostředí

Právnická fakulta UK

„Zásadní problém potom nastává v těch kauzách, kde nějaký záměr, stavební záměr, těžební záměr, je realizován na pozemcích, které nejsou veřejně přístupné, a kde tudíž ten autorizovaný posudkář sám prakticky nekontrolovaně provádí biologické průzkumy a jiní účastníci řízení vlastně nemají možnost, jak ověřit správnost a úplnost jak té evidenční části, tak potom té hodnotící části.“

RNDr. Martin Mokrejš, Ph.D.

„Ano. Zažil jsem to ze své zkušenosti také. Řekl bych, že poté, co v oblasti Starého Města pod Sněžníkem investoři zjistili, že se tam já, případně další přírodovědci pohybujeme a snažíme se zaevidovat to, co tam ještě je cenného, tak buď tam začali umísťovat cedule se zákazem vstupu, nebo to rovnou označili nějakou pruhovanou páskou. Anebo tam postavili plot. Poté, co tam třeba přišel novinář z Deníku N a nafotil něco, tak během týdne okolo budoucí vodní nádrže vyrostl plot.“

S problematikou nekvalitně vypracovaných biologických výzkumů a hodnocení vlivů záměru na životní prostředí se potýkáme napříč celou republikou. Mohlo by se jednat o systémový problém.

JUDr. Petr Svoboda, Ph.Dr.

„K právnímu postavení těch autorizovaných osob je třeba říct, že v samotném základu té úpravy je skryto potenciální riziko systémové podjatosti. A to riziko v té samotné podstatě spočívá v tom, že je to investor, který si určitou autorizovanou osobu vybírá, uzavírá s ní zpravidla úplatnou smlouvu, a tu autorizovanou osobu platí. Bez jakékoli regulace, bez jakékoli možnosti příslušného orgánu, že by tu autorizovanou osobu schválila, a bez jakékoli regulace výše té odměny.“

Ing. Jiří Nešpor

bývalý vedoucí ochrany ovzduší ČIŽP

Spolek Herout, Heřmanův Městec

„Jestliže to je ve fázi dokumentace, to znamená, náklady platí oznamovatel, tak je to v rámci toho byznysu, kdy je konkurence mezi těmi zpracovateli těch dokumentací EIA. Prostě čí chleba jíš, toho píseň zpívej. Když to někdo zpracuje, to je krásně namalovaný v zákoně, tak to příště nedostane.“

Chybuje se i v dokumentacích k těžebním záměrům a v některých případech i opakovaně.

|||| vynechaná část v čase od 6:45/11:15 do 8:00/10:00 ||||

Spolek Herout proto ministerstvu životního prostředí podal návrh na odebrání autorizace autorizované osoby.

JUDr. Michal Bernard, Ph.D.

„Zákon upravuje i pravidla pro odebrání té autorizace. Ta pravidla jsou z mého pohledu v praxi velmi složitě splnitelná. Ten posudkář nebo ten zpracovatel by musel během tří let závažně porušit minimálně ve dvou případech nějaké svoje povinnosti, které pro něho vyplývají ze zpracování dokumentace nebo posudku. A to se strašně těžko prokazuje.“

V Prachovicích došlo k pochybení třikrát za dobu tří let.

|||| vynechaná část v čase od 8:30/9:30 do 8:50/9:10 ||||

Mgr. Veronika Krejčí
vedoucí tiskového oddělení
Ministerstvo životního prostředí

„Ministerstvo životního prostředí tedy na základě vyhodnocení situace nezjistilo žádné zákonné pochybení, a tedy zákonný důvod k tomu, aby autorizaci odebralo.“

V dokumentaci přitom chybělo vyhodnocení kumulativních vlivů na ovzduší. V jednotkách emisního limitu byla chyba a firma navíc žádala o rozšíření těžby do 7. etáže, byť tou dobou už ze 7. etáže těžila. Dokumentace tak není ani k současné situaci relevantní, píše ministerstvo v odpovědi cementárně.

PharmDr. Tereza Machová
místopředsedkyně spolku Herout, Heřmanův Městec

„Držitel autorizace je povinen postupovat objektivně, odborně a v plném rozsahu. A bohužel paní zpracovatelka tyto podmínky nedodržela.“

Jenže ministerstvo podnět na odebrání autorizace v zákonné lhůtě nevypořádalo a na chyby autorizované osoby ani nereagovalo. Svůj postup odůvodnilo mimo jiné i argumentem, že autorizovaná osoba má dlouholetou praxi. Spolek Herout si na postup úředníků stěžoval u ministra Hladíka. Ten na stížnost nereagoval a na kameru se odmítl vyjádřit.

Ing. Jiří Nešpor
vedoucí ochrany ovzduší ČIŽP
Spolek Herout, Heřmanův Městec

„Uznal, že teda nepostupovali podle správního řádu, ale ta osoba, na kterou jsme si stěžovali, tak nám jménem ministerstva, ačkoli to bylo poslaný ministrovi, odpověděla, že teda není... Že se nic neděje.“

JUDr. Petr Svoboda, Ph.Dr.

„Já mám dojem, a není to jenom můj dojem, ale je to dojem podstatné části té odborné komunity, že ministerstvo v souvislosti s těmi řízeními o odnětí autorizace má jedno oko slepé. A v těch řízeních o odnětí autorizace právě na ty klíčové argumenty a podklady, které svědčí pro odnětí autorizace, nahlíží právě tím slepým okem. Ta nechota nepřihlížet k naprosto jednoznačným, podloženým a pádným argumentům, ta je zarážející. A zdá se, že tam něco zapáchá na Ministerstvu životního prostředí.“

Ministerstvo podněty na odebrání autorizací stále dostává. V posledních letech jich bylo minimálně sedm.

Mgr. Veronika Krejčí

„Tak posledních pět let nebyly odebrány žádné autorizace a v České republice funguje 135 autorizovaných osob.“

Dotaz redaktorky:

„V jakých případech ministerstvo odebírá autorizace?“

„To se omlouvám, k tomu nemám informaci. To vás možná poprosím ještě o písemnou otázku.“

Podle legislativy jsou to případy, kdy autorizované osoby nedodrží metodický postup ministerstva a dojde k závažnému odbornému pochybení. To si však ministerstvo interpretuje po svém, a proto autorizace prakticky neodebírá.

JUDr. Michal Bernard, Ph.D.

„Dokud se nevyčistí ten rybník zpracovatelů dokumentací a posudků, tak budeme stále narážet na tu problematiku nekvalitního zpracování a vracení té dokumentace k přepracování. Anebo – nedej bože – že nám projde záměr, který by projít opravdu neměl.“

Mgr. Eva Volfová

„Určitě by pomohlo, kdyby biologické posouzení nebo celkově dokumentace EIA byla financována jinak než přímo investorem. Takovou možností je, že investor ty peníze převede do nějakého fondu a posuzovatel je najímán již přímo orgánem státní správy nebo nějakým k tomu určeným fondem, finančním mechanismem. Přerušili bychom tu přímou vazbu toho, že si někdo platí biologa, aby udělal posudek.“

Podle ministerstva je ale odbornost a objektivita dokumentace zajištěna dostatečně díky odborné oponentuře vypracovaných posudků.

Mgr. Veronika Krejčí

„Ta objektivní složka, a to je posudkář, kterého vybírá ministerstvo životního prostředí, potažmo krajský úřad. Takže tam je zaručena ta objektivita toho posudku té dokumentace EIA. Podle ministerstva dochází k větší kvalitě a zajištění té objektivity.“

JUDr. Michal Bernard, Ph.D.

„Někdy zpracováváte dokumentaci pro investora, který vám za to platí, někdy zpracováváte posudek pro MŽP, které vás jmenuje na tu konkrétní věc. Já to nechci nijak hodnotit, ale tohle prostředí samozřejmě může znamenat i to, že pokud zpracováváte jednou posudek a jednou dokumentací, tak nechcete, aby kolega, kterému jste rozcupovala dokumentací, vám udělal samé v jiném případě.“

Určitou nestrannost a odbornost v případě procesu EIA zajišťovala až do roku 2024 Česká inspekce životního prostředí. Ta však o své kompetence kvůli novelizaci zákona o posuzování vlivů na životní prostředí přišla. Kompetence se tak přesunuly na krajské úřady, kde však podle kritiků není zajištěna dostatečná odbornost.

„Oklešťování inspekce, kde jsou z hlediska životního prostředí za mě ti největší odborníci, je samozřejmě velmi špatná zpráva pro ochranu životního prostředí v Čechách. A není to jenom otázka EIA, je to otázka i některých složkových předpisů, třeba zákona o ochraně ovzduší.“

Dnes je to tedy primárně veřejnost, kdo do procesu EIA vstupuje se svými připomínkami. Bohužel je dnes velmi jednoduché jejich účast na řízení minimalizovat. A občané se tak musejí svých práv domáhat u soudů.

Mgr. Veronika Krejčí

„Pokud jde o tu veřejnost, tak ta se může vyjadřovat ve chvíli, kdy je podáno oznámení záměru. Dále když je dokumentace EIA a také u veřejného projednání. V těchto všech případech může se veřejnost k tomu záměru vyjadřovat a dát své připomínky a podněty.“

MUDR. Miroslav Šuta
konzultant pro ekologická a zdravotní rizika
Centrum pro životní prostředí a zdraví

„Já mám zkušenost s tím, že mnohdy ty připomínky veřejnosti jsou vypořádány jenom formálně, to znamená, napíše se vypořádáno, viz dokumentace, viz posudek, ale neřeší se tam ty konkrétní věci. Když jsem měl možnost vidět takovýto problém v Německu, je pravda, že ten proces tam třeba trval dlouho, ale vedl k tomu, že se vlastně nakonec ty požadavky veřejnosti nějakým způsobem zohlednily.“

JUDr. Michal Bernard, Ph.D.

„To posuzování často probíhá buď o letních prázdninách, nebo o Vánocích, kdy se to snaží ti investoři načasovat a úřady jim v tom bohužel vychází vstříc, tak, aby v zásadě lidi měli co nejvíc problém se k tomu dobře vyjadřovat.“

MUDR. Miroslav Šuta

„Já jsem například zažil veřejné projednávání k asanaci staré ekologické zátěže v chemičce, která se odehrávala těsně před Vánoci. Byl jsem tedy jediný zástupce veřejnosti, který se toho jednání účastnil.“

Někdy dokonce úřady postupují protiprávně a bezdůvodně odmítají připustit veřejnost jako účastníky řízení. Například v Karlovarském kraji bylo takto nedávno rozhodnuto ve prospěch veřejnosti odmítající těžbu kaolinu.

Mgr. Veronika Krejčí

„Pokud bychom věděli o takovém konkrétním jednání, tak by ministerstvo k tomu přistupovalo individuálně. Pokud by to byl komplexnější problém a dalo by se tomu předejít změnou zákona, tak by k tomu ministerstvo přistoupilo.“

I přes výtky odborné veřejnosti k průběhu řízení EIA a možnosti zapojování veřejnosti, resort nic měnit nehodlá.

Dotaz redaktorky:

„Chápu. Takže změny se nechystají?“

„V tuto chvíli se žádné změny nechystají.“

JUDr. Petr Svoboda, Ph.Dr.

„Byznys je zadobře s politiky a se státní správou a vlastně vytvářejí jeden mocenský kartel, jeden mocenský establishment, který zejména vytváří pravidla. Ale potom samozřejmě i realizuje vládní a správní praxi, která je nastavená zájmům byznysu. Stručně řečeno, je to prostředí státního klientelismu.“